

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST”

INHOUD: — Studie-Commissie van „Oost en West”. — Hoofdbestuursvergadering. — Oproep aan onze Leden. — „West-Indische Peperpot”. — Iets naders omtrent „Hoofdstukken over Adatrecht”. — De Westindische tentoonstelling in Den Haag — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Mutatiestaat van 8 tot 15 November 1933.

 Het lidmaatschap der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

Zij, die na 1 October 1933 als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar.

Op ieder weldenkend Staatsburger rust de verplichting het zijne bij te dragen tot versterking van den band tusschen de gebiedsdeelen van het Rijk der Nederlanden. De Koninklijke Vereeniging „Oost en West” biedt daartoe de gelegenheid; sluit U daarom bij die Vereeniging aan of, reeds lid zijnde, wekt anderen op Uw goede voorbeeld te volgen. Aan ieder lid, dat vóór 1 Januari 1934 slechts één nieuw lid aanbrengt, wordt als premie een exemplaar van het prachtige Gedenkboek aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs 1931, gratis aangeboden.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

Studie-Commissie van „Oost en West”.

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15.— per jaar doorlopend toezicht en/of volledige z.g. voogdij-schap, omvattende o.a.:

- afhalen van boot of trein;
- zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;
- volledige behartiging van studiebelangen;
- financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

Iederen Woensdag
Luchtmail naar Ned.-Indië!

Hoofdbestuursvergadering

op Zaterdag 25 November e. k., ten 2 uur in het gebouw der Vereeniging, Smidswater 10, Den Haag.

Punten van behandeling:

- Opening;
- Notulen (zie K. W. 18 Mei '33, No. 20);
- Nota van het Dagel. Bestuur nopens de begrooting, met een ontwerp-begrooting voor 1934;
- Kolon. Weekblad;
- Algemeene besprekingen;
- Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,

VAN DER BRUGH.

Oproep aan onze Leden.

Samen uit, samen thuis.

Onder dit opschrift werd in het Kol. Weekblad van 14 September j.l. No. 37, een ingezonden stuk opgenomen van den Heer M. G. Emeis te 's-Gravenhage met de algemeene strekking, dat het aanbeveling zou verdienen, wanneer in deze ongunstige tijden de Indische oudgasten elkaar onderling tot hulp en steun waren, in gevallen, die daartoe leiden.

Het komt ons gewenscht voor dit stuk nog eens in de herinnering terug te roepen en plaatsen het daartoe hier wederom in zijn geheel.

SAMEN UIT, SAMEN THUIS.

De Indische oud-gasten beleven moeilijke tijden. Overal brokkelen de inkomsten af en wat vast scheen, blijkt dit niet te zijn. Illusies van een rustig, onbezorgd leven na de tropen-jaren gaan in rook op, liefhebberijen, genoegens, gemakken worden opgeofferd, maar al die opofferingen zijn dikwijls bij lange na niet voldoende om de catastrofe te voorkomen of om dreigende gevaren als 't niet kunnen opvoeden van kinderen, af te wenden. De Nederlandsche maatschappij weert onze werkkraft, maar komt wel op ons af met zijn nog steeds niet minderende, groote eischen. Onze groep, 't zij we particulieren of ambtenaren zijn, voelt zich één in 't verleden en één in het heden. Maar dat eenheidsgevoel is tot nu toe in hoofdzaak sentiment gebleven. Waarom zouden we het niet dienstbaar maken aan 't praktische leven, aan verlichting van onze lasten.

Velen van ons zien op tegen het roepen van een dokter of specialist, vanwege de kosten en toch loopen er onder ons ervaren doktoren rond zonder voldoende werk. We kunnen de hooge kosten van bijlesen voor onze kinderen niet betalen en toch zijn er onder ons genoeg ervaren leerkrachten van Lager, Voortgezet en Middelbaar onderwijs om te helpen. We hebben defecten in onze huizen en schrikken voor de rekeningen van Hollandsche toekangs en toch zijn er onder onze technici genoeg, die hun handen uit de mouw zouden willen steken. We loopen er in met huizen huren of koopen en toch zijn er onder ons genoeg deskundige adviseurs. We hebben rechtsbijstand nodig, belastingadviezen, financiële adviezen enz., enz. We vertegenwoordigen bij elkaar een belangrijke koopkracht, maar zijn verspreid en kunnen geen eischen stellen.

Kan dat niet anders? Kan ons saamhorigheidsgevoel, dat geen onzer ontkennen zal, dat levend is, niet omgezet worden in een krach-

tige onderlinge steun? Er zijn onder ons nog genoeg frissche krachten, er is organisatie-talent, lust om zich zoo noodig in te werken in nieuwe toestanden, er is honger naar bezigheid bij velen van ons. Waar kunnen we dat beter voor aanwenden dan voor onderlinge steun? Hoe dat in te richten? Daar zal over gepraat moeten worden. Maar 't zal niet moeten uitgaan van enkelingen, liefst van een vereeniging, die aller vertrouwen heeft. 't Zal ook niet een liefdadigheidsinstelling moeten zijn, maar een bureau op strikt economische grondslagen, werkend naar vaste principes en voor vaste, hoewel lage tarieven, zoodat zoowel de helpers als de geholpenen er baat bij hebben.

Samen thuis. Voor velen heeft dat „thuis” nu een bittere bijklank. Maar als we meer samen gaan, kan dat anders worden, kunnen lasten verlicht worden en arbeidslust bevredigd. Hier in Den Haag is er zeer zeker een begin mee te maken. Kan Oost en West hier niet het initiatief nemen, zoo noodig samenwerking zoeken met andere vereenigingen? Ik meen, dat ze hiervoor de aangewezen vereeniging is. Bovendien kan ze er nieuw leven uit putten, want actie verjongt. Er ligt hier een dankbaar arbeidsveld braak ten bate van de in druk geraakte oud-gasten.

M. G. EMEIS.

Den Haag, Sportlaan 470.

Het Dagelijksch Bestuur is, na hieromtrent ook het oordeel van de meeste onzer Afdelingsbesturen vernomen te hebben en tevens van eenige belangstellende leden onzer Vereeniging adhaesie-betuigingen en suggesties te hebben ontvangen, van meening, dat in de richting van de denkbelden van den Heer Emeis wel eenig nuttig resultaat te verwachten zal zijn, wanneer een voldoende aantal, op verschillend terrein, deskundige leden zich beschikbaar wil stellen, om belangeloos of tegen matige vergoeding, hun kunde en kennis ten profijte te doen strekken van andere leden, die daarvan gebruik willen maken.

Het Dagelijksch Bestuur richt daarom tot alle onze leden het dringende verzoek aandachtig van het bovenstaande kennis te willen nemen en — indien zij op eenig bepaald wetenschappelijk of practisch gebied deskundigheid bezitten — ernstig te willen overwegen of zij met hun kennis, kunde en ervaring andere leden onzer Vereeniging niet van dienst zouden kunnen zijn.

Het Dagelijksch Bestuur hoopt, dat vele onzer leden zich gedrongen zullen gevoelen om, indien mogelijk, anderen tegemoet te komen bij de bezwaren, die, in deze voor talrijken zoo moeilijke levensperiode, worden ondervonden; het doet een ernstig beroep op hun saamhorigheidsgevoel en wekt hen op om, indien er geene omstandigheden zijn aan te voeren, die zulks beletten, hunne medewerking te verlenen.

Daartoe kunnen de leden zich opgeven bij den Secretaris der Afdeling, waartoe zij behooren, onder duidelijke en volledige vermelding van den aard der eventueel te verlenen hulp en de voorwaarden, waaronder zij daartoe bereid zijn (om niet, vergoeding der onkosten of tegen een matig tarief). De tot de Afdeling 's Gravenhage behoorende leden worden echter verzocht hunne gegevens te willen zenden aan het Algemeen Secretariaat, Smidswater 10, Den Haag.

Bij voldoende deelneming van de zijde onzer leden ligt het in de bedoeling bij het Informatiebureau, verbonden aan het Algemeen Secretariaat, een centraal register te doen bijhouden van alle in Nederland aanwezige leden, die zich

voor diensten beschikbaar stellen. Dit centrale register kan van groot belang worden voor:

a. de leden, behorende tot de Afdeling 's Gravenhage, waartoe het tevens als afdelingsregister dient;

b. de verspreid wonende leden, die administratief behoren onder het Hoofdbestuur;

c. de tot andere afdelingen dan 's Gravenhage behorende leden in gevallen, waarbij zij, na informatie bij den Afdelings-secretaris, in hunne eigene afdeling de noodige hulp niet mochten kunnen verkrijgen.

Wie spoedig helpt, helpt dubbel!

Mogen derhalve weldra vele toezeggingen bij de Afdelings-secretarissen en — voor den Haag — bij het Algemeen Secretariaat, Smidswater 10, binnen komen.

De adressen van de Afdelings-secretarissen vindt men op een der laatste bladzijden van dit nummer.

Begin December a.s. zal worden beslist of het aantal ontvangen toezeggingen voldoende groot geacht wordt om van dit onderling hulpbetoon nuttige resultaten te kunnen verwachten.

HET DAGELIJKSCH BESTUUR.

„West-Indische Peperpot” *)

West-Indië neemt in onze letteren een zeer schamele plaats in. Als wij de boeken van Helman niet hadden, zouden wij nauwelijks van een plaats in onze letteren kunnen spreken. En al brengt deze nieuwe uitgave geen oorspronkelijk werk in onze taal, met deze Nederlandsche bewerking zijn wij toch zeer tevreden. Een welkom boek, een werk, dat de volle aandacht verdient en waarvan men als van de origineele uitgave kan genieten door de voortreffelijke vertaling van den heer Heyligers, die de West en de menschen in de West kent en die vele taal-eigenaardigheden in zijn werkelijk uitnemende bewerking heeft weten te bewaren, zoodat door het overbrengen in onze taal van de sterke lokale kleur dezer verhalen vrijwel niets verloren is gegaan. De heer D. Fock heeft, als oud-gouverneur van Suriname, deze Nederlandsche bewerking van een reeds in Engeland populair geworden boek een woordje meegegeven.

De Engelsche koloniale hoofdamtenaar, sir Reginald St.-Johnston, is de schrijver van „A West Indian Pepper Pot”, een bundel van dertien verhalen omtrent het leven van de bevolking in verschillende West-Indische koloniën. Weliswaar loopt het alleen over de Engelsche koloniën, maar de geest en de aard van de negerbevolkingen in onze koloniën zijn in vele opzichten dezelfde als in de Engelsche gebieden. En wanneer deze geschiedenissen van de Engelsche negers gelezen worden door Nederlanders, die onze koloniën en de negers, die er wonen, kennen, zal dit voor hen allicht aanleiding zijn om te publiceeren, wat zij van onze bevolkingen weten, hoe zij onze bevolkingen beoordeelen, wat van die bevolkingen kan worden verwacht en op welke wijze zij op hooger peil te brengen zijn, niet slechts stoffelijk, maar ook geestelijk en zedelijk. Wil men een volk vooruit brengen, dan is vóór alles noodig, dat men die bevolking, al haar gebruiken en gewoonten en haar geestelijk leven kent. Inderdaad mag daarom de lezing van deze vertaling warm worden aanbevolen.

Het is aardig, iets te kunnen lezen over het leven in West-Indië en nog meer over het leven van den gewonen landbouwer, dat er de basis

vermt voor de geheele gemeenschap. Het is aardig en ook belangwekkend.

Deze verhalen zijn geschreven naar aantekeningen, welke de heer St.-Johnston gedurende een acht-jarig verblijf in West-Indië maakte en hij is er uitnemend in geslaagd, het leven van den West-Indischen landbouwer te schilderen, van den „Quashie”, zoodat hij naar ouderwetschen trant heet, net zoodat de Ier „Pat” wordt genoemd.

De vertellingen, in dezen bundel samengebracht, zijn grepen uit het landleven, met hier en daar een nergens overbodige en nooit hinderlijke aanhaling van taal en gewoonten van den landbouwer. Men begaat nog al te vaak de dwaze vergissing van lang vervlogen tijden om te denken, dat alle „zwarten” eender zijn. De, zoodat men dat noemt, betere kringen, zijn even ver van „Quashie” af als de onze en niets is meer beleedigend voor hem, die werkelijk de goede eigenschappen van de West-Indiërs respecteert en bewondert, dan de tegen de borst stuitende vertoeningen in theaters en music-halls in de groote steden van een herleving, in de twintigste eeuw, van het oude „Christie Minstrel”-idee over kleurlingen, alleen maar omdat zij gekleurd zijn. Een mensch moet evenmin naar de kleur van zijn huid als naar de kleeren, die hij draagt, beoordeeld worden.

Alle vertellingen in dezen bundel zijn boeiend en belangwekkend, soms doortrokken van een zachte melancholie, dan weer vervuld van dien gevoeligen humor, die het alleen-bezit der Engelschen is. Wanneer het verhaal hier en daar „hokt”, genieten wij toch volop van de beschreven tafereeltjes, met een fijnheid gepenseeld, die even verrassend als vaak ontroerend is.

De illustraties van Eva Wilkin zijn bijzonder mooi; haar typen zijn alle voortreffelijk geslaagd. Zoo heeft dan eindelijk de reeds befaamd geworden „Pepper Pot” zijn in elk opzicht waardige Nederlandsche verschijning gevonden. Voor de vertaling — wij wezen er reeds op — niets dan lof. Een zeer zware taak heeft de heer Heyligers op onberispelijke wijze vervuld.

*) „West-Indische Peperpot”, door T. R. St. Johnston, uit het Engelsch vertaald door J. C. Th. G. J. Heyligers. — Zutphen, W. J. Thieme en Cie.

Iets naders omtrent

„Hoofdstukken over Adatrecht”.

In zijn bespreking van mijn „Hoofdstukken over adatrecht” in no. 44 van dit Weekblad (d.d. 4 November 1933) zegt Mr. Blom, dat ik in dat werk van het heengaan van Mr. Van Vollenhoven geen gewag kon maken, aangezien onder de voorrede de maand Januari van dit jaar als dagteekening is gesteld, maar laat hierop volgen „hoewel het boek eerst in Juni j.l. verscheen”. Uit deze laatste woorden zou de lezer kunnen opmaken, dat ik van Van Vollenhovens overlijden eigenlijk wel gewag had kunnen maken en dit door de dagteekening heb verborgen. Hoewel Mr. Blom dit zeker niet bedoeld heeft, zij het mij toch geoorloofd, dit mogelijk misverstand weg te nemen door de volgende opmerking.

Wanneer men een werk voltooid heeft en daarbij een voorrede schrijft, dateert men deze op het tijdstip van haar voltooiing, niet op den datum der verschijning in druk, die nog niet vaststaat. De laatste revisie-drukproeven van mijn bedoeld boek waren door mij juist gefiatteerd, toen het bericht van Van Vollenhovens overlijden mij bereikte. Van zijn ernstige ongesteldheid had ik te voren niets vernomen. Dit was, meen ik, in de laatste helft van April. Ik heb dus met de droeve gebeurtenis in mijn werk geen rekening kunnen houden.

Na de fiatteering duurt het nog geruimen tijd eer de laatste vellen afgedrukt zijn, waarna nog het innaaien moet plaats hebben en vervolgens een maand noodig is om een boek vóór zijn verschijnen bij den boekhandel te introducereeren. Het kan dus zeer goed Juni zijn geworden vóór de verschijning publiek werd.

J. A. NEDERBURGH.

Voetonderzoek

Afdoende behandeling van alle voetongemakken —
Maat- en Orthopaedisch schoenwerk —
Steunzolen naar gipsmodel —

Pedicure Fa M. Sipkes

J. C. Hollants

Westeinde 174-174a, Den Haag. Tel. 331442

Gratis voetonderzoek en advies
Het aanbevolen adres door H.H. Doktoren
HET adres voor gemakschoenen 5409

A. de Liefde - Opticien

voorheen 10 jaar bij de firma A. W. Heijnen

JAVASTRAAT 19, DEN HAAG

Telefoon 114051 Giro 163326

5227

Brillen en Pince-nez's

op voorschrift van H.H. Doctoren. **Electrische slijperij.** Face a mains, étui's, loupes, leesglazen, reis- en tooneelkijkers, barometers en thermometers
Specialiteit: repareeren van antieke barometers en schoonmaken van prismakijkers. **Luxe optiek**

Het lokaal voor Wek. Publ. Veilingen

Leidschegracht 76, Amsterdam

is een vertrouwde, reeds 30 jaren bestaande inrichting voor den verkoop van

Nette Inboedel en Kleeding

TELEFOON 49900

W. J. Gerding & Co.

5466

Makelaars

Zoonoodig verkoop en afrekening binnen één week

Leden van Oost en West!

Uw aangewezen adres is:

Electrische

Wasch- en Strijkinrichting

E. DE KONING

5272

Floris Heermalestraat 22 — UTRECHT

Postrekening 111296

Particuliere Ziekenverpleging

HUIZE „MON REPOS”

Juliana van Stolberglaan 78 — Tel. 720444

Opname van rust-, hulpbeh. en bedlegerige patiënten voor f 60.— p. m. en hooger, (g. milieu).

HANDELSBUREAU

„INTERVENTIA”

WONINGINRICHTING VAN A TOT Z

2e SCHUYTSTRAAT 152/154 —

DEN HAAG

TEL. 391660

WESSELING & Co.

Accountancy en
Belastingzaken

5635

Leiden — Emmalaan 48

Telefoon 2092

DE WEST-INDISCHE TENTOONSTELLING IN DEN HAAG.

De negerhut op de Westindische tentoonstelling te 's-Gravenhage. Inzending van de Evangelische Broedergemeente te Zeist. Vóór de hut: links oud-gouverneur G. J. Staal. Daarnaast dr. Johan van Burkom.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan's plannen.

Nu de succesvolle *Tentoonstelling van oude en nieuwe Balineesche Kunst* tot het verleden behoort, besloten op j.l. Dinsdagavond met een drukbezochte smal-film-voorstelling van Bali's land en volk, in haar mooie bovenzaal, heeft Boeatan hare Toonkamer beneden dadelijk een geheel ander aanzien gegeven, door het aanbrenge van smaakvolle *St. Nicolaas- en Kerstmis-uitstallingen* voor de aanstaande feestdagen.

Doch alvorens daarvan hier een korte beschrijving te geven, willen wij nog even een terugblik slaan op de afgelopen Bali-expositie, die voor vele belangstellenden, zoowel in de Residentie, als van daarbuiten, zulk een groote

aantrekkingskracht bezat, dat zij er telkens weer heengetrokken werden. Maar ook op menige onverschillige, die van de straat toevallig door de groote ramen naar binnen keek, oefende zij denzelfden gelukkigen invloed uit, zoodat „Boeatan” stellig niet over gebrek aan bezoekers te klagen had en de sluiting dezer tentoonstelling dan ook twee keer uitgesteld is moeten worden.

Ook over den verkoop mag „Boeatan”, gezien de tijds-omstandigheden, tevreden zijn.

En, naar wij vernemen, zal de *Rotterdamsche Kunstkring* in zijn nieuw-verbouwde zalen, medio December a.s. deze fraaie Bali-collectie, aangevuld met merkwaardige stukken uit particulier bezit, overnemen, waar ze zeker niet minder de algemeene aandacht zal trekken, daar deze Indische Kunst in onze groote handestad nog minder bekend is dan hier, waar zoovele oud-Indiërs wonen.

Verwonderlijk is en blijft echter nog altijd

't feit, dat juist zoovele dier oud-Indiërs, dikwijls uit onkunde of ongevoeligheid, zoo kleinerend over deze fijne kunstuitingen denken en spreken en daarbij veelal ook niet door artistieke deskundigen *totoks* van hunne dwaalingen bekeerd willen of kunnen worden.

„Boeatan” moet maar blijven denken aan het spreekwoord: „*zij die gelooven, haasten niet*” en haar taak: belangstelling te kweken voor de Indische Kunst, rustig, doch gestadig vervolgen.

Daarbij wordt zij gelukkig gesteund door de beste kunstcritici, zoowel bij den dagbladpers, als in verschillende periodieken.

Zoo trof ons in de jongste aflevering van „Elsevier's geïllustreerd Maandschrift” een zeer waardeerend, aanmoedigend artikel van *W. Jos. de Gruyter*, die o.m. schreef:

„Prachtig in deze moderne Balische plastiekjes is het juiste en zuivere vanzelfsprekende evenwicht tusschen wat wij stijleering en naturalisme noemen, tusschen de onmiddellijke ervaring en de middellijke bezinning, het spontane, ontvankelijke en de zoo welluidende, zoo muzikaal gebleven verstrakking en verstilling. Maar boeiender toch nog dan deze eenvoudige, sierlijke en spiritueele beelden, waren voor mijn gevoel de moderne teekeningen der Baliërs.”

Schrijver vergelijkt deze met het werk van den beroemden schilder *Rousseau le Douanier*, wiens werk voor kunstgevoeligen zulk een groote bekoorlijkheid heeft, doch vraagt dan: „Maar was deze wel ooit zoo kinderlijk fel, zoo gekruid en onopzettelijk imaginatief?” En komt tot het volgende besluit:

„Deze lenige, groteske dieren, (van den Balischen kunstenaar) met hun prachtig decoratieve, goudomrande, zwarte vlammentekening en hun garoeda-achtige koppen, zij zijn wilder, verraderlijker dan Rousseau's kostelijke beesten, zooals ook het water, de boomen en de bloemen, de verschrikte figuren en de tienmaal levensgroote vlinders alle vuriger en gereserveerder lijken. En wat een onwillekeurige macht van vlakvulling! Welk een vermogen het blad hoordevol te vullen, zonder daarbij rommelend te worden of onmuzikaal!”

Schrijver eindigt met de door ons beaamde vraag:

Wie doet het eigenlijk dezen onbekenden Baliër na? waarbij wij niet na kunnen laten nog den uitroep te slaken:

En dan zijn er nog betweters, die willen beweren, dat deze sublieme Balische Kunst direct door Westerlingen zou zijn beïnvloed!

Naar aanleiding van een gezegde van den directeur van het Parijsche Musée Guimet, die onlangs een reis door Nederlandsch-Indië maakte, „dat hij alleen op Bali een levende kunst had aangetroffen, kunnen wij gelukkig de opmerking maken; dat deze Fransche kunstenaar, en misschien ook de Nederlanders, die hem mochten bijvallen, dan zeker aan de vele andere centra van inheemsche volkskunst in den Archipel aandacht hebben kunnen besteden, welke zij toch zoozeer verdienen, o.a. om maar enkele te noemen: op de Timor-eilanden, bij de Toradja's en de Dajaks. En zelfs op Java en Sumatra! Om maar één ding te noemen: de zilver- en andere smeedkunsten, waaraan Boeatan eerlang een speciale expositie hoopt te kunnen wijden.

Wie belangstellend zoekt, die vindt nog rijkelijk genoeg tot verheugen en aanmoediging.

Men kome zich hiervan overtuigen bij de nieuwe uitstallingen in de Toonkamers van Boeatan, zoowel beneden, als boven, waar men dan in de gezellige restauratiezaal, tegelijk genieten kan van een heerlijke, met grooten zorg bereide rijsttafel en nu het prachtige uitzicht! Koopt een ieder bij Boeatan enkele feestgeschenken, zoo helpen allen het goede doel be-

Sint Nicolaas.

Een pracht collectie
KLEIN-MEUBELEN, o.a.
Fauteuils, Tafels, Boe-
kenkastjes enz. Kinder-
meubelen in alle kleuren

Gekochte Goederen kunnen
eventueel tot 5 December
bewaard blijven.

Voorkomt teleurstelling
en koopt bij

Schröder

op de Groenmarkt
Den Haag

vorderen, en dit, zooals in de Nieuwe Rotterdamsche Courant onlangs werd opgemerkt: „al lekker etende!”

„Boeatan” zou nog vele plannen in het belang der Indische volkskunst en tegelijk der Nederlandsche kunstlievenden ten uitvoer kunnen brengen, wanneer zij steeds meer een groeiende belangstelling om zich heen mocht vinden.

Maar... zij die gelooven, haasten niet!

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De Sudan. Atjeh. Cheribon.

Gordon, de Mahdi en Khartoem vormen in de historie van „De Sudan” één geheel. De uitingen van typischen godsdienstwaanin van den Mahdi zouden op zich zelf geen voldoende redenen geweest zijn tot de groote beroering in 1881—1884 onder de bewoners van de Sudan; zij schoten echter gretig wortel in een bodem, die reeds voorbereid was. Waren godsdienstwaanin en sociale misstanden op zich zelf reeds ruim voldoende om een uitbarsting te voorschijn te roepen, er kwam nog bij dat de sla-venhandel met alle mogelijke middelen door het Egyptisch gouvernement bestreden werd. En zoo zag men gebeuren wat komen moest: een au fond godsdienstige beweging, welke onder normale omstandigheden nooit een dergelijken omvang bereikt zou hebben, in sociale wantoestanden en a-sociale verhoudingen haar grootste stuwkracht vindend, ontketende een chaos voor een reeks van jaren. (*Java-Bode*, 5/10, 3de bl.)

Nadat in Juli j.l. de moordaanslag op wijlen kap. C. E. Schmid heeft plaats gevonden, worden wij nu wederom opgeschrikt met het bericht van een Atjeh-moordaanslag, waarbij thans ook een Europeesche dame werd verwond; dit laatste is uitzondering. Al is „rechtstreeks” politiek verband niet aan te toonen en ook meestal niet aanwezig, toch hebben deze moorden, vooral als de „frequentie” toeneemt, n. h. o. van *De Loc.* (9/10, blz. 3 „Atjeh-moorden”, *M. M.*) als „symptoom” wel degelijk groote betekenis. De Atjehjer is over het algemeen nuchter en realistisch aangelegd, ook wat betreft de beloften van de hikajats; zelfs de lieden die onder ellendige omstandigheden verkeerden, bijv. lepra-

lijders, hebben nog versterking van de aansporingen en de prikkels noodig, alvorens tot een moordaanslag over te gaan. Zij moeten deze ontvangen van de schriftgeleerden en godsdienstige voorgangers, in den vorm van herhaalde uitleggingen, beschrijvingen en beschouwingen, van hulp bij offers enz. Ook zijn zij graag overtuigd, dat in hun geheele omgeving, zelfs de adathoofden inbegrepen, de daad wordt opgenomen in een sfeer van welwillend medelijden, zoo niet van verholen goedkeuring. Eerst dan, na de noodige voorbereiding, welke in hunne omgeving heusch niet onopgemerkt is gebleven, gaan zij over tot het voltrekken van de noodlottige daad. Een sfeer van algemeene ontevredenheid, van opstandigheid of van geprikkeldheid onder de bevolking werkt het begaan van *Atjeh-moorden* in de hand en doet de frequentie ervan toenemen. De moorden moeten voor ons Civiel en Militair Bestuur een aansporing blijven om steeds de uiterste waakzaamheid en paraatheid te blijven toonen in dit uitzonderlijke Gewest. Zij mogen een waarschuwing zijn om in *Atjeh* geen gewaagde proefnemingen uit te voeren van militair-politiek-politioneelen aard.

Opnieuw heeft zich in het district Tjilimoes, regentschap Koeningan van de residentie Cheribon, een relletje voorgedaan. Had in Nov. 1932 de Europeaan *Groeneveld* de leiding, den 5den October was een Inlander het hoofd van het verzet. Tjilimoes is — volgens de *Java-Bode* (6 en 10/10 „Relletje in Cheribon”) — eene streek, welke in vrij slechte economische omstandigheden verkeert. Bovendien voldeed tot voor kort het Inlandsch bestuur volstrekt niet; bij het relletje van Nov. 1932 bleek, dat de wedana niet langer kon worden gehandhaafd. De bevolking was immer zeer rustig; de actie van *Groeneveld* bracht daarin voor het eerst een ongunstige verandering.

Suiker.

De suikerpositie in Ned.-Indië is reeds sedert vele jaren verknoeid. Dit geldt — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (7/10, 3de bl. „Sr-overzicht”, *B.*) — eveneens voor tal van andere handelsgoederen, als rubber, koffie, petroleum, metalen enz. Men zal de uitwassen van de expansiepolitiek in de periode 1925—29 moeten corrigeren. In vroegere jaren was voor de suikerindustrie een geregeld afzet verzekerd en ook nu kan nog voor het kwantum van toen (hoogstens 1¼ miljoen ton) afzet gevonden worden; productiecijfers van 1925—29 banne men echter voorgoed uit de gedachten. De suikerindustrie wordt nog allerwegen in het buitenland gesteund, zoodat tal van andere industrieën, doch ook die periode van verdwazing zal voorbijgaan. In Ned.-Indië is de consumptie van suiker per hoofd slechts 6 K.G. tegen in *Br.-Indië* 12 K.G., in de *Fed. Malaya States* 20 K.G. en in de *Philippijnen* 20 K.G. Deze drie landen zijn Ned.-Indië in economisch opzicht zeker niet vooruit. Bij een consumptieverbruik van 20 K.G. per hoofd, ware de binnenlandsche consumptie in Ned.-Indië alleen reeds op 1.2 miljoen tons aan te nemen. Men wijdde meer aandacht aan de binnenlandsche markt, welke bij een bevolking van 60 miljoen toch zeker niet te verwaarlozen is!

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (5/10 „Arbeidstoestanden in Réunion”), de *Java-Bode* (5/10 „Naar Britsch-Indië”) en het *Soer. Hbl.* (4/10, 3de bl. „Alg. Commercieel Overzicht”).

Ned.-Indië als houtproducent.

Onze Archipel zal als houtschuur voor omringende landen geleidelijk meer in trek komen, verzekert de *Java-Bode* (10/10 „Indië als houtproducent”, *Z.*); „Indië de houtschuur van den Pacific”. Aan de boorden van den Pacific liggen houtarme landen. In 1932 werd door Amerika, Afrika, Nederland, China, Japan, Australië, *Br. Malaya* en *Br.-Indië* voor f 175 miljoen ingevoerd; *Ned.-Indië* had daarin slechts een aandeel van 2 %. In Zuid-Afrika heeft de Kon. Paketvaart Mij. reeds succes bereikt door het scheppen eener markt voor enkele Ned.-Indische

houtsoorten. Heipalen van Lara-hout voldeden aan de haven te Durban uitstekend; *Lara- en Kolaka-hout van Celebes* heeft weinig of geen last van paalwormen en boommos. De proeven hiermede te San Francisco genomen, zijn nog niet afgelopen. Recente berichten over den houtaanpak in Borneo hebben de aandacht gevestigd op de bosschen in de Buitengewesten. Geen enkele houtsoort is waardeloos; door impregnerings- en andere conserveeringsmethoden heeft men reeds aan houtwerken met een oorspronkelijken levensduur van 2 jaren, een levensduur van 20 jaren kunnen geven. Zoolang *Ned.-Indië* nog over enorme, niet in exploitatie zijnde boschcomplexen beschikt, kan niet gesproken worden van een naderenden houtnood, omdat enkele landen hunne houtvoorraden opsoepeeren. *Europa* biedt voor spoorwagens, bruggenbouw, scheepsbouw, sluiswerken enz. eveneens zeer goede kansen voor het Ned.-Indische hout. Rusland ziet in het boschbezit het machtigste wapen om zich in de wereld te handhaven. Een zelfde waarde hebben ook de bosschen voor *Ned.-Indië*; elke kubieke meter, welke het land verlaat, geeft f 5,— inkomsten aan de bevolking en het land.

Gebrek aan contrôle.

In zijn requisitoir tegen beklagde B., gewezen opperhouthvester, heeft mr. Jonkers, Officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Semarang, eenige harde waarheden gezegd over het hoogst ernstig gebrek aan contrôle, dat in deze zaak aan het licht is gekomen. *Inspectie en contrôle* kosten jaarlijks miljoenen gulden en wanneer meermalen blijkt dat zij niet in staat bleken fraudes te voorkomen of binnen enge grenzen te houden, is — betoogt de *Java-Bode* (9/10 „Door schade”, *Z.*) — de vraag gewettigd: of de aan hen bestede gelden „economisch” zijn verantwoord. Inspecteurs en controleurs zien in inspectie en contrôle geen voor de hand liggende en door wettelijke voorschriften ten opzichte van een ieder gevorderde handelingen (welke niets beledigends hebben, doch van groote, ook van preventieve waarde kunnen zijn) maar daden van wantrouwen, bijna niet geoorloofd tegenover personen van denzelfden dienst zolang het niet vrijwel vaststaat dat deze falsarissen zijn; *collegialiteitsbegrip* overwoekert het Landsbelang.

De Loc. schrijft over „Kleine Bedeuting” (5/10, blz. 7, *Z.*), het *Bat. Nwsbl.* over „De toekomst” (7/10, 2de bl. *R.*).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

De Dienst voor Volkslectuur.

De vorige week seinde Aneta, dat de Indische regeering de opheffing overweegt van den Dienst voor Volkslectuur. Het Departement van O. en E. adviseerde tegen de opheffing. Een ander houdt natuurlijk verband met de bekende financiële tijdsomstandigheden, die een aanbod uitlokten van de uitgeverfirma Kolff & Co., gevolgd door een dergelijk aanbod van Parada Harahap, directeur der uitgeverfirma Bintang Hindia, tevens directeur-hoofdredacteur van de „Bintang Timoer”. Het vraagstuk reikt verre uit, — merkte de *N. R. C.* dezer dagen op —, boven de belangen, welke er blijkens genoemde aanbiedingen bij betrokken zijn. Het gaat hier over de voortzetting van een grootschen cultureelen arbeid, verricht door den „overheerscher”, die er zijn hoogste voldoening aan zal beleven indien het werk door de inheemsche maatschappij kan worden overgenomen, maar die gerechtvaardigde bedenkingen zou kunnen opperen tegen al wat leiden moet tot verknoeijing van een met zooveel toewijding en inspanning ingezet stuk volksontwikkeling. M.a.w., Volkslectuur zal terdege uit haar oogen moeten zien alvorens afstand te doen van haar taak, hetzij in haar geheel, hetzij slechts voor een deel.

In de „Pemandagan” geeft de bekende publicist de heer Saeroen op de hem van verschil-

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeer voordeelige prijzen
Groote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleeding voor Heeren,
Dames en Kinderen 5369

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG

W. J. Stokvis

Kon. Fabriek van Metaalwerken

Heerengracht 9, Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering — Laagste prijzen
5370

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten

5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Telefoon 112523 - Giro No. 31010

Alleen voor betere verhuizingen:

Stichting Nazorg

Den Haag

Kantoor: Zomerweg 139. Tel. 118436

Bijkantoor: Laan van Meerdervoort 338

Telefoon 392179 5391

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEZEL TEL. 333128

WELLNER ZILVER IS OPNIEUW VERLAAGD

LEPEL, VORK en MES met roestvrij stalen
lemmet, zware zilverlaag (90 gr.) met 25 jaar
garantie, nu slechts 3.30

HOEK DIETHEIN J.v. WILLIGEN HOEK PASSAGE
& ZONEN DEN HAAG SPUISSTRAAT
JUWELIERS

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-

Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765

De Stofzuiger-Centrale

Directeur: P. ELZERMAN

Levering van alle merken
Stofzuigers en Boenmachines
Speciale Verhuurinrichting

Hoofdkantoor: Lange Houtstr. 14

Telefoon 115123

5392

? **Dit zijn Uwe adressen!!!**

lende zijden gestelde vraag, hoe hij over opheffing van het kantoor voor de Volkslectuur denkt, ten antwoord dat hij liever zou zien dat, in dezen tijd, Balai Poestaka, zooals Volkslectuur's Maleische benaming luidt, niet werd gesloten. Er is, meent hij, nog geen enkele uitgevermaatschappij, van welke nationaliteit ook, krachtig genoeg om nuttige boeken uit te geven tegen lage prijzen. Talrijke deskundig en helder geschreven verhandelingen ter publieke voorlichting zijn door Balai Poestaka ten dienste van de bevolking uitgegeven, o.a. over landbouw, houtbewerking, veeteelt, kinderverzorging.

Voor de politieke beweging acht schr. het nut van Volkslectuur uit den aard der zaak niet zichtbaar, doch men moet niet vergeten dat een instelling als Balai Poestaka zich niet met de politieke kwesties der landskinderen kan bezighouden. Ondanks dat, kan het nut van Balai Poestaka niet worden ontkend, het is er precies mee gesteld als met de gouvernementsscholen, waar geen onderricht wordt gegeven in de geschiedenis van Indonesia Raja (het Indische vaderland), van het nationalisme enz., doch die toch te verkiezen zijn boven heelemaal geen onderwijs. Bovendien bevat de Balai Poestakalectuur veel, dat ten nutte kan komen in den

bestaansstrijd. Eerst door lezen zich een middel van bestaan of de noodige kennis verschaffen en dan pas een politieke richting kiezen, beveelt schr. aan. Schr. vindt het beter dat het geld, waarvoor tenminste iets goeds voor het volk verkregen wordt, voor Balai Poestaka wordt uitgegeven dan b.v. voor vergroting van den post voor oorlog.

Zoo lang er nog geen bewijzen bestaan dat zijn landgenooten in staat zijn goedkope lectuur uit te geven, en dat de leeslust bij het inheemsche publiek groot genoeg geworden is om een inheemschen uitgever het bestaan mogelijk te maken, hoopt schr. dat Volkslectuur zal blijven zooals het thans is.

Nog een factor wil spr. naar voren brengen, n.l. dat bij Volkslectuur voor ongeveer 97 pct. Inheemschen werken en alleen enkele chefs Europeanen zijn. Tal van agenten van Balai Poestaka vinden bovendien hun bestaan in den verkoop van boeken, en onder die agenten is geen enkele Europeaan!

Het Soendaneesche blad „Sipatahoenan" acht het niet onmogelijk, dat wanneer het aanbod van Kolff & Co. wordt aangenomen, straks ook nog een ander verzoek komt, n.l. om de voorziening van goedkope en goede lectuur aan het particulier initiatief over te laten. Gezien de

lage prijzen en het lage abonnement van de door Volkslectuur uitgegeven boeken en tijdschriften, is het wel te verwachten, dat het bureau geen groote, althans financieele, voordeelen zal opleveren, maar het bedrijf alleen zal kunnen blijven voortbestaan, doordat het land de kosten daarvan op zich heeft genomen en het tekort uit de opbrengst van de belastingen kan worden aangezuiverd, m.a.w. het verlies door het volk gedragen wordt.

Intusschen zou een overdracht van Volkslectuur aan particulieren, voor wie de zaak slechts oppervlakkig bekijkt, de blijde verwachting wekken, dat de lasten van het volk daardoor verlicht zullen worden, maar laat men voor verlichting van volkslasten niet dezen weg nemen. Zulk een overdracht kan weliswaar het voordeel brengen dat aan het volk de weg wordt geopend om zelf in zijn lectuur te voorzien, maar niet vergeten mag worden, dat die arbeid dan alleen aan een kleine groep van landskinderen en wel de drukkerijen en boekhandels, ten goede komt, terwijl de massa er alleen maar schade bij lijdt. Elke particuliere drukkerij of boekhandel toch is, vooral wanneer die geen concurrentie naast zich heeft, er in de eerste plaats op uit om winst te maken, en geen zal zoo goedkope boeken of tijdschriften kunnen

uitgeven als Volkslectuur nu doet. In dezen tijd en onder de tegenwoordige omstandigheden is het dus voor het volk van heel veel nut, dat Volkslectuur in gouvernementshanden blijft, voor het onbemiddelde deel der bevolking is dit de eenige weg om aan goedkope lectuur te komen.

De „Darmo Kondo" beziet de zaak vrij nuchter: het blad is het met de Bintang Timoer eens, dat indien de uitgave van de Volkslectuur-tijdschriften aan andere drukkerijen moet worden overgelaten, niet de Europeesche, doch de inheemsche drukkerijen daarvoor in aanmerking komen. Dit wil echter niet zeggen, dat een en ander aan Parada Harahap moet worden gegund, want er zijn nog andere bedrijven, als b.v. die van de Darmo Kondo, in staat en bereid, de uitgaven over te nemen!

De „Bintang Timoer" antwoordt hierop, dat het voorloopig gaat om de principieele uitspraak t.a.v. de kwestie of de tijdschriften van Volkslectuur aan een Europeesche dan wel aan een inheemsche drukkerij zullen worden gegeven. Of ze aan de Vidumij (d. i. de inheemsche uitgeverijonderneming waarvoor Parada Harahap aanvankelijk heette te zullen opkomen) dan wel aan een andere inheemsche uitgeverijmaatschappij zullen worden gegund, is een kwestie van later zorg.

Voorts gaat het nog niet over de vraag of Volkslectuur opgeheven moet worden. Laat Volkslectuur voorloopig maar blijven voortbestaan zoolang er nog geen kapitaalcrachtige uitgeverijmaatschappij is als die voor Goede en Goedkope Lectuur in Nederland. Het gaat nu slechts om de uitgave van Pandji Poestaka en andere tijdschriften van Volkslectuur.

Een vrouw met overtuiging.

De inheemsche vrouw doet zich de laatste jaren als politieke strijdster kennen, die soms consequenter, of wil min fanatieker, optreedt dan de man. Het Maleische blad „Sinar Deli" vertelt onder het hoofd „Een vrouw met vaste overtuiging" het volgende voorval:

Vrouw Chalisah, wier man onderwijzer is aan de Moehammadijah-school te Kwala Simpang op de Oostkust van Sumatra, had tijdens zijn afwezigheid het werk voor haar man waargenomen, waarvoor zij echter geen vergunning van de overheid had gevraagd, met het gevolg, dat zij wegens overtreding van de Goeroe-ordonnantie werd veroordeeld tot f20 boete subsidiair 5 dagen gevangenisstraf. Bij zijn terugkomst gaf haar man haar het bedrag voor de boete, doch Chalisah zeide de gevangenisstraf te prefereren als offer voor haar trouw en onderwerping aan Allah. Begeleid door tal van mannen en vrouwen, ging zij naar de gevangenis.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Rijkseenheid.

In het nr. van 8 Nov. wordt een beschouwing gewijd aan het Commissariaat voor Indische zaken van het Departement van Koloniën.

De Tempelier.

In het nr. van 5 October wordt de vraag gesteld en beantwoord, wie opiumschiuffers zijn.

De Tropische Natuur.

De October aflevering brengt o.m. een artikel over insecten en larven en over nieuwe vindplaatsen in West-Borneo van Rafflesia Tuan Mudae Becc.

De School.

Het nr. van 6 October brengt o.a. beschouwingen over het Georganiseerd Overleg en over de salariskorting.

Onze Vloot.

De November-aflevering staat stil bij de Marine-uitgaven op de Defensie-begroting.

Maandblad van de Vereeniging van Hoogere ambtenaren.

Het nr. van September opent met een be-

schouwing over de salarisherziening. Het maandlooners- en werklidenreglement wordt in dit nr. uitvoerig behandeld.

Luchtvaart.

In de September-aflevering wordt het een en ander opgemerkt over het vliegongeluk bij Padalarang. Aan den postjager wordt ook hier een artikel gewijd.

Orgaan Ned. Ind. Plantersbond.

Het nr. van 7 October is een lijvig, goed verzorgd propaganda-nummer. Uit den gevarieerden inhoud noemen wij een artikel over de toepassing van de Westersche geneeskunde en hygiëne in de tropen.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld.

De aflevering van 6 October brengt o.a. een en ander over de Soerabaiasche Jaarmarkt.

De Banier.

In het nr. van 5 October worden de kantteekeningen bij de groote Kerkvergadering, in Batavia gehouden, vervolgd. Voorts een en ander over de Christelijke actie in Indië.

De Indische Verlofganger.

In het nr. van 3 Nov. wordt stilgestaan bij de aankomst van den I. E. V.-voorzitter, den heer De Hoog, in Nederland.

Onze Stem.

In het nr. van 6 October komt een en ander voor over de verkiezingen voor de Provinciale Staten en over de Giësting. In dit nr. schreef de heer de Hoog een persoonlijk woord bij zijn vertrek naar Europa.

De Planter.

In het nr. van 30 September wordt o.m. stilgestaan bij de plantersvertegenwoordiging in den Volksraad.

De aflevering van 14 October bevat o.m. beschouwingen over de politiek der Vakverenigingen en over de pensioen-enquête van den Ned. Ind. Plantersbond.

Volkscredietwezen.

De September-aflevering brengt een artikel van dr. J. C. W. Cramer over een bedrijfstechnisch onderzoek bij de Solosche Credietbank. Wij noemen nog uit den inhoud van dit nummer een beschouwing over de uitbreiding, en systematisering der leenstatistiek en over de opzegging van jaardeposito's en verlaging van de spaarrente.

Spoor- en Tramwegen.

In het nr. van 7 November komt de „Kroniek der Indische Spoorwegen" voor, loopende van 1 tot 15 October, waarin o.m. bezuinigingsmaatregelen worden besproken.

Landbouwkundig tijdschrift.

In de November-aflevering komt o.m. voor een artikel: „Tabak in Ned.-Indië".

Indisch Militair Tijdschrift.

In het September nr. wordt een „In Memoriam" gewijd aan wijlen de kapiteins Schmid en Bogaerts en aan den eersten luitenant J. C. Pols. In dit nr. wordt verder een artikel gewijd aan het 60-jarig bestaan van den Generaal Staf bij het Leger in Ned.-Indië. Verder treffen wij aan een beschouwing over de ontwerp-oorlogsbegroting in het algemeen financieel verband. J. J. Segers schreef in deze aflevering een artikel over het moderne straatgevecht en E. T. Kengen over vliegtuigmoederschepen in den Pacific.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Missiën en het Christ. Huisgezin.

In de November-aflevering komt o.m. voor een artikel over de bekeering van de leerlingen der missiescholen.

Nederl. Zendingsblad.

Het November-nr. brengt een en ander over de Normaalschool te Modjowarno. Voorts een bijdrage: Driehoekwerk te Soerabaia.

Annalen van Onze Lieve Vrouwe van het Heilig Hart.

In het 1 November-nr. vinden wij het vervolg der onderhoudende bijdragen van pater J. Verschuieren over zijn werk op N. N. Guinea.

Van Zegen en Zorgen.

In het October-nr. komt o.m. voor het Jaaroverzicht (1932) van het Bataviasche wijkwerk.

Annalen der St. Joseph's Congregatie van Mill Hill.

In het November-nr. treffen wij o.m. een en ander aan over het missie-werk op Borneo.

Kruistriomf.

In het November-nr. worden berichten gegeven over de Java-missie en wordt o.m. stilgestaan bij het vertrek van den Apostolischen Prefect van Bandoeng, Mgr. J. H. Goumans.

Tijdschrift voor Zendings-wetenschap.

Het 77ste deel, 5de stuk, 1933, drukt af de openingsrede van dr. N. A. C. Slotemaker de Bruine in de Groote Kerkvergadering over de Protestantsche Kerk in Ned.-Indië. Voorts geeft dit nr. een overzicht van het Zendingswerk gedurende October 1932—1933.

Sint Melania-blad.

Het November-nr. brengt bij foto's een en ander over de nieuwe Gang-Tengah-School te Batavia.

Buitenlandsche publicaties.

In de „Vossische Zeitung" van 2 Nov. komt een artikel voor van dr. F. M. Hübner over Ned.-Indië.

In „La Quinzaine Coloniale" van 25 October worden aanteekeningen gegeven bij den stand van het nat. socialisme in koloniale gebieden. Voorts bevat dit nr. een en ander over de wereldproductie van coprah.

In „Afrika-Nachrichten" van November komt o.m. een bijdrage voor over „de Jeugd en de Koloniale gedachte".

Suriname

Vestiging aan de Marowynne.

Het Surinaamsche Steuncomité heeft een sub-commissie aangesteld om van raad te dienen voor de vestiging van Surinaamsche gezinnen aan de Marowynnerivier. Daarin namen zitting de heeren N. Henriques, J. Mittemeyer, J. Monk, H. Schliessler, Ch. Simons, L. Verheyen en H. de Vries. Het plan schijnt al vaste vormen aan te nemen en 60 personen hebben zich al aangemeld om daarheen te vertrekken. Het doel is om te trachten hen, die in boschbedrijven hun bestaan vinden en, hoewel van landswege gesteund wordende, toch een droef bestaan hebben, eenige verlichting van levenslasten te verschaffen. Als plaats van vestiging is een terrein gekozen tegenover de Fransche vestiging Apatoe, een half uur van de Herminal, een dag varens van Albina. In de nabijheid ligt de Pakirakreek, waaraan 2 goudconcessies in exploitatie zijn. Men stelt zich voor, dat de kolonisten daar jacht en vischvangst en het landbouwbedrijf zullen uitoefenen, kleiveebedrijf, winning van boschproducten (goud, balata, hout). Men verwacht dat de vrouwen hun echtgenooten zullen volgen. Onverdeelde instemming heeft het plan niet bij het blad Suriname, dat schrijft, dat ieder die op de hoogte is, slechts één oordeel heeft, n.l. dat het plan moet mislukken. Het blad betoogt, dat de Fransche vestigingen alleen bestaan uit menschen die noodgedwongen in het bosch zijn blijven hangen. Stadsmenschen uit Paramaribo kunnen zich daar niet vestigen. Zij zullen meer op Albina of St. Laurent zijn dan op Pakira. Dit staat vast.

Van deze plaats zullen de mannen moeten uitzwermen op zoek naar goud en balata. Hoe ver zij moeten gaan om kans op succes van hun arbeid te hebben schijnt geen punt van overweging voor het comité te zijn. Pakira is geen goudhoudend terrein en men zou evengoed balata kunnen zoeken aan den Weyneweg als op deze plaats. De boomen zijn doodgebloed. Willen zij dus wat bereiken, dan zullen zij verder het bosch in moeten. Hoe geschiedt dan hunne approviandeering. Zij kunnen toch niet elken dag naar huis terugkeeren. Weken zullen zij verwijderd blijven van hun kostgrond, dus kunnen zij niet meenemen hetgeen zij verbouwen. Het is toch niet mogelijk met bananen,

Zij,
die Uw aandacht vragen

Voor afdoende oplossing van
TOCHTIGE RAMEN
een tip?
Laat door ons aanbrengen de veerende
bronzen **WETTERSTRIP!**
WETTERSTRIP VERKOOP CENTRALE N.V.
Laan v. Meerdervoort 603 — Tel. 339138

casave, enz. in voldoende hoeveelheid van plaats tot plaats te sjouwen. En deze voedingsmiddelen zijn buitendien aan bederf onderhevig.

Volgens Suriname zou de vestiging met even grote kans op mislukking" te Albina kunnen geschieden, wat echter niemand durft aanbevelen.

De West oordeelt gunstiger over het plan en acht de zaak te belangrijk om niet een kans te geven. Het schrijft o.m.

Welke bijverdiensten vinden de settlers daar? Goud is grillig en misschien niet in de buurt te vinden. De balatabosschen zijn „uitgewerkt“.

Dit laatste hoort men reeds meer dan een kwart eeuw beweren. Maar in die uitgewerkte bosschen heeft men toch al die jaren duizenden tons balata gevonden. En als straks de prijs van balata, zooals in den goeden tijd, weder stijgt tot bijvoorbeeld vier gulden per kilogram, dan zal men zien wat die uitgewerkte bosschen nog kunnen produceren.

En goud?
In de Pakirastreek zijn twee werkende goudconcessies, terwijl er een Fransche onderneming letterhout exploiteert. De kans om dus als arbeider bijverdiensten te vinden is niet uitgesloten.

Ook de jacht kan een welkom aandeel in het levensbestaan der settlers opleveren.

Met dit alles voor oogen heeft de Commissie gemeend — met erkenning van het risico en geen zekerheid kunnende geven van slagen — dat een proef behoort te worden genomen. Liefhebbers zijn er genoeg. Er hebben zich reeds ongeveer 60 personen aangemeld. De Commissie zal zich voorloopig bepalen tot een twintigtal, die 16 October naar Marowijne zullen vertrekken, om later door hun gezinnen te worden gevolgd.

Ze krijgen van het Gouvernement eenigen steun om huisjes op te zetten, wat gereedschappen en verdere voorschotten om de eerste maanden in het noodige te voorzien, waarna men rekent dat hun grondjes in productie zullen komen.

Behandeling van melaatsheid met een aniline-product.

Uit New York wordt het volgende gemeld: Dr. Heiser, directeur voor het Verre Oosten van de Rockefeller Stichting en voorzitter van de Internationale Vereeniging tegen de Melaatsheid, heeft een gunstig rapport uitgebracht over een nieuwe behandeling van melaatschen met een aniline-product, dat ook op leiders aan tuberculose zou kunnen worden toegepast.

Eenige minuten nadat den patiënten een injectie met de verfstof is toegediend, zegt dr. Heiser, wordt het geheele lichaam blauw, en na eenige maanden zijn in een groot aantal gevallen alle uiterlijke teekenen van melaatsheid verdwenen.

Zes weken nadat de laatste der 6 injecties is toegediend, verdwijnt de blauwe kleur.

Natuurlijk, aldus dr. Heiser, valt nog niet te voorspellen, of deze uiterlijke genezingen van blijvend aard zijn.

REISBUREAUX
LISSONE^N LINDEMAN^N
AMSTERDAM DEN HAAG ROTTERDAM HAARLEM UTRECHT ARNHEM LEEUWARDEN

GOEDKOOP REIZEN IN DUITSCHLAND

Door aankoop van registermarken kunnen wij U in de gelegenheid stellen de kosten van Uw reizen in Duitsland belangrijk te verminderen of meer te profiteeren van de door U uitgetrokken reissom!

GOEDKOOPE SPOORKAARTJES. Deze spoorkaartjes zijn niet verkrijgbaar aan de stations.
SPECIALE REISCHEQUES. Beiden leveren wij U ook voor de door ons geheel georganiseerde privéreizen.
Wij willen U gaarne meerdere inlichtingen verstrekken!!

De promotie van den heer E. Snellen.

Den 1sten October is de heer E. Snellen, oud-directeur van den Landbouw in Suriname te Wageningen gepromoveerd tot doctor in de landbouwkunde op een proefschrift luidende: De aanvoer van arbeiders voor den landbouw in Suriname met stellingen.

De N. Rott, Courant, die met waardeering daarvan gewag maakt, schrijft:

Het kon aan waarde winnen doordat de samensteller niet enkel behoeft te steunen op litteratuur, doch bovendien kan putten uit een fonds van langjarige persoonlijke vertrouwdeheid met land en volk. Hij is het o.a. geweest, die den tegenwoordigen gouverneur van het gewest, mr. Kielstra, bij zijn eerste bezoek aan de kolonie in 1925 door een groot gedeelte van Suriname heeft mogen rondleiden. Ware de hoogleeraar niet tot gouverneur benoemd, hij zou als 's heeren Snellen's promotor zijn opgetreden.

De schrijver heeft in de volgende stellingen zijn inzichten in Suriname's landbouw-oconomische ontwikkeling saamgevat:

De wijze, waarop de afschaffing der slavernij in Suriname is voorbereid en eindelijk tot stand gebracht, heeft een ongunstigen invloed uitgeoefend op de ontwikkeling van het plantagebedrijf in Suriname.

Het besluit der Nederlandsche regeering om de aanvoerkosten der arbeidskrachten voor de Surinaamsche plantages door de gemeenschap te doen dragen, genomen in 1926, is te laat gekomen om daarvan nog de verwachte ontwikkeling van het plantagebedrijf te zien tot stand komen.

Het plantagebedrijf in Suriname heeft bij uitbreiding nog behoefte aan den aanvoer van meer Javaansche immigranten, mits deze onder een overeenkomst van arbeidslevering te werk gesteld kunnen worden.

Muskietenverdelging.

Merkwaardige resultaten worden gemeld over de verdelging van muskieten door een uitvinding van mejuffrouw Germaine Gourdon. Het instrument genoemd „Capteur de Moustique“ is gebaseerd op lichte elektrische golven.

Met goeden uitslag zijn proeven genomen te Saintes-Maries-de-la-Mer in de Camargue (een departement in Frankrijk), dat als een muskietenparadijs wordt beschreven.

Jean Castellano verklaart in de Petit Mar-seillais, dat de proeven met het apparaat welke prof. Seguy van het Museum van Fransche Natuurlijke Historie heeft gecontroleerd, van den aanvang af zoo afdoend waren, dat de Consul-Generaal van Bouches-du-Rhône om toezending van 3 instrumenten heeft gevraagd. Mej. Gourdon heeft sedert Augustus 1932 onafgebroken proefnemingen gedaan. Haar „Capteur de Moustiques“ is een uitvinding welke niet alleen uit een oogpunt van nut belangrijke diensten aan de menschheid zal bewijzen, zooals de bescherming van den oogst, maar ook uit een hygiënisch oogpunt door de verdelging van insecten die voor mensch en dier schadelijk zijn.

Er worden instrumenten van verschillende grootte geleverd, zelfs een draagbare is in staat insecten op een afstand van 500 meter aan te trekken. De uitvindster beweert zelfs, dat naar gelang van de behoefte, de golfengte kan worden gewijzigd, zoodat men een kan krijgen voor

de verdelging van muskieten, motten, sprinkhanen, enz. Dit zou niet alleen een - onafzienbaar veld openen voor het bewoonbaar maken van landstreken, die door insecten worden geteisterd, maar eveneens voor den landbouw en de plantery in het algemeen. Er worden thans dergelijke instrumenten in werking gesteld in het departement Bouches-du-Rhône, in Italië, Siam, Annam, Florida en in sommige deelen van Parijs.

Vertegenwoordigers van Mauritius, Reunion, Madagascar en Algiers waren onlangs bij een demonstratie aanwezig. Tegen middernacht werd het toestel in werking gesteld en om 3 uur in den morgen was een hoeveelheid van 900 gram poeder van verbrande insecten opgehoopt, vertegenwoordigende 4 miljoen slachtoffers, waarvan $\frac{3}{4}$ muskieten. De insecten worstelen hopeloos tegen de golven van het verdelgingstoestel om in een wijden opening te worden verzwolgen en verbrand.

Zelfs kan men een klein toestel laten vervaardigen, voldoende om in en rond een woonhuis de muskieten te verdelgen.

Teneinde Cayenne van muskieten te verlossen heeft de commandant van het Leger des Heils, Albin Peyron die naar de Duivelseilanden is afgereisd om onder zijn toezicht het lot der gevangenen te verzachten en in overeenstemming met de Fransche justitie-autoriteiten groote hervorming der strafgevangenen-kolonie praktisch aan te vangen, muskietenverdelgings-toestellen medegenomen, die in staat zijn door draadlooze golven muskieten tot een afstand van 3 tot 4 k.m. op te zuigen en te vernietigen. Wanneer deze proeven slagen beteekent het een oplossing van den muskietenplaag in de West. De West India Committee Circular beveelt de Britsche autoriteiten met aandrang aan het voorbeeld van Frankrijk te volgen en de Britsche koloniale gebieden van insectenplagen te bevrijden. Ook voor de Nederlandsche gebiedsdeelen kan deze uitvinding een zegen zijn.

In de Nederlandsche bladen lezen wij een bericht dat gloeilampen in dienst van insectenbestrijding zijn gesteld. Het bericht luidt:

Een nieuwe toepassing van elektrische gloeilampen is in Engeland met goed resultaat beproefd. Een gloeilamp wordt omgeven door een net van metaaldraad met enge mazen, dat doorloopen wordt door een stroom van 15 mA bij 4000 volt. De insecten, aangelokt door het licht van de lamp, vliegen tegen het net en worden geëlectrocuteerd. Deze insectenvallen worden opgehangen in boomgaarden en in broeikassen. Uit de proeven is gebleken, dat in boomgaarden, waar deze vallen werden toegepast, slechts 8 tot 10 pct. van het fruit door insecten was bedorven tegenover 24 tot 28 pct. van het fruit in boomgaarden, waar de vallen ontbraken. Ook in woonhuizen, in het bijzonder op waranda's en terrassen, is met succes van deze apparaten gebruik gemaakt.

WIJNEN en GEDISTILLEERD
Fa. G. J. v. GILS
Nachtegaalstraat 58 — Tel. 12173
UTRECHT

Curaçao

De veiling bij Van Stockum.

Wij achten het waarschijnlijk, dat er onder onze lezers zijn, die belang stellen in de afloop van de veiling bij Van Stockum voor zoover deze betreft boeken enz. over Curaçao, waaraan dr. Benjamins' nalatenschap zoo veel bijgedragen heeft. Het is in den regel niet mogelijk de opbrengst der boeken zoo mee te deelen, dat men daarin een waardebeoordeling zonder meer kan zien, omdat in de meeste gevallen andere boeken in de koop begrepen waren. Ter vergelijking geven wij eenige prijzen, die wij in oude catalogi van Nijhoff en Posthumus vonden en in de laatste catalogus van Burgersdijk en Niermans, eenige weken geleden hier besproken.

Een nummer, waarin de twee deelen van prof. Boeke's visscherijverslag, Joncheere, de geschiedenis der belastingen, en een rapport over de afschaffing der slavernij in 1855, ging, niet hoog, voor f 2.75. Alleen het eerste deel van Boeke vonden wij bij Nijhoff reeds op f 5.50 (nieuw) geprijsd.

Boldingh, Flora van de Bovenwindsche eilanden, met 8 werken over Suriname, bracht op f 4.50.

Het groote werk van den lateren gouverneur-generaal Van den Bosch over de Nederlandsche bezittingen in Azië, Afrika en Amerika, bij Posthumus f 25.—, ging voor f 6.50.

Het boekje van Brensa, met 5 andere deeltjes, f 5.—; zeer duur.

Het bekende tijdschrift der zoogen. Utrechtsche heeren-slavenvrienden, Bijdragen tot de kennis der Nederlandsche en vreemde koloniën, bijz. betrekk. de vrijlating der slaven, 1844—1847, bij Nijhoff f 8.50, bracht met twee andere Sur. boekjes f 9.50 op.

Changuions memorie aan den Souvereinen Vorst, Bisschop Grevelings Bemerkingen, Molengraaf, Nationale belangen in W. I. verwaarloosd, en Amigo de las Antillas, Het Ned. Ven. incident (1875) waren met 8 andere boekjes ter markt en gingen voor f 3.50. Nijhoff prijst het tweede op f 0.60 en het derde op f 0.40.

Het prulletje van Gorcos, Synopsis ging voor niet minder dan f 3.—.

Van Dissel: Cur. Herinneringen en schetsen (Nijhoff f 1.50), Herv. gem. v. Cur. (id. f 1.75), Bijzonderh. betreffende Ev. Luth. gem. Cur. en id. betr. de Chr. herv. gem. te Paramaribo (Nijhoff f 1.50) bracht het tot f 5.—.

De West-Indische Encyclopaedie met een voor Oost-Indië f 8.50; bij Burgersdijk en Niermans f 15.—.

De Waard, Evertsen de Jonge en Nouhyus, de stoompacket Curaçao, beide van de Linschoten-vereening, gingen voor f 6.— elk. Burgersdijk en N. vragen voor het laatste werk f 10.—.

De nieuwe Curaçaosche rechtsvordering en faillissementsbesluit konden het met inbegrip van Bordewijk, Handelingen, met moeite niet verder brengen dan tot f 1.50. Burgersdijk en Niermans prijst Bordewijk op f 10.—.

Eenige Surinaamsche gouvernementenbladen met de klappers van Romondt voor Suriname en Curaçao (de laatste bij Nijhoff en Posthumus achtereenvolgens f 5.— en f 4.50) gingen voor f 3.25.

Hering (bij Nijhoff f 10.—) en Paddenburg (bij Nijhoff f 10.— en bij Posthumus f 4.50) brachten op f 11.—, een prijs, die ons zeer hoog lijkt.

Knappert, Bovenwindsche eilanden, werd voor f 3.50 opgehouden.

De topografische kaart van Curaçao, met 3 andere boeken f 3.25.

Koolwijk, Indianen—Karaïben in Curaçao (bij Nijhoff en Posthumus gelijkelijk f 1.—) en Van Grol, St. Eustatius (bij Posthumus f 0.60) waren met Rijkens, Curaçao (bij Burgersdijk en N. f 6.—) zeker heel goed betaald met f 10.—.

De nieuwe De Laet was met f 13.— niet duur. Van Lennep Coester 1837—1840 bracht het met een Sur. boekje van Sypestein tot niet meer dan f 2.—, de prijs, die ook B. en N. heeft, terwijl Nijhoff f 5.— en Posthumus f 3.50 en f 4.50 vroeg.

Simons (bij Posthumus f 4.50) en Van Dissel, Curaçao 1857 gingen, zeer duur, voor f 11.—. Teenstra, West-Indische eilanden, met Hal-

berstadt, Een standbeeld voor den graaf Van den Bosch, eveneens zeer duur, voor f 15.—. Nijhoff vroeg voor Teenstra f 7.—, Posthumus f 7.50 en f 2.50.

De platen van Noorduyn, bij Posthumus f 50.—, waren met f 19.— toch nog boven den gangbaren prijs betaald.

Verder waren er 44 portefeuilles en 85 kleine geschriften over Suriname en Curaçao, die in één koop, voor f 70.— gingen.

Met moet bij deze veilingprijzen ermee rekening houden, dat er 15 % bijkomt.

Het voorzitterschap van het Hof van Justitie.

Waarschijnlijk zal binnenkort uit Curaçao wel bevestigd worden het gerucht, dat de heer mr. Ch. W. de la Try Ellis aan H. M. de Koningin tegen Maart 1934 ontslag gevraagd heeft. Het is meer dan een gerucht; immers het is bekend, dat hier te lande naar een opvolger gezocht wordt onder de rechterlijke macht. Het is de vraag, of dit gelukken zal onder de gewone leden der zittende magistratuur, nu het traktementsverschil tusschen hier en ginds in verband met het verschil in levensstandaard niet zóó is, dat daarin een belangrijke aansporing zal gelegen zijn, om zich de opofferingen te getroosten, die het aanvaarden van deze betrekking van hier uit met zich brengt.

Toch is het voorzitterschap van het hof een aantrekkelijk ambt. Dit brengt in de eerste plaats mee de onafhankelijkheid van het rechterlijk ambt reeds op zichzelf. Daarnaast staat de hooge taak van den rechter, het recht doen zonder aanzien des persoons, van wat rang of stand of maatschappelijke positie deze ook moge zijn. De voorzitter van het hof staat op de bovenste sport van de rechterlijke macht.

Het is buitengewoon gelukkig, dat kort geleden de formeele klad, in deze onafhankelijkheid gekomen, is weggenomen. Dezelfde factoren, die de eisch van onafhankelijkheid doen stellen, wijzen op de groote verantwoordelijkheid van het rechterlijk ambt. In bijzondere mate geldt dit van den voorzittersplaats. Hij moet waken voor de onafhankelijkheid van de gansche rechterlijke macht en elke poging tot inmenging van de administratieve macht in de taak van de rechterlijke macht bij het aller-eerste begin den kop indrukken. Anderzijds is hij verantwoordelijk voor de goede gang van zaken bij de rechtspraak en de leden der rechterlijke macht, die hun ambtsbezigdheden verwaarloosen, maar ook die, welke in strijd komen met de waardigheid van hun ambt — een en ander voor zooveel de leden der zittende magistratuur betreft — zijn aan zijn tucht onderworpen, ongeacht de bijzondere maatregelen, die tot ontslag kunnen leiden, waaraan ook de voorzitter zelf onderworpen is.

Dit alles brengt mee, dat men de hoogste eischen mag en moet stellen in de eerste plaats aan den thans gezochten functionaris. Slage de regeering in het vinden van een, die omnium consensu aan deze eischen voldoet.

Berichten der Afdeelingen

Afd. Haarlem en Omstreken.

Met het Bestuur van de Verg. voor Vreemdelingen Verkeer te Haarlem werd een overeenkomst getroffen, waardoor het *Informatie Bureau* van deze Vereening aan het Stationsplein meer nog dan reeds het geval was, zal ten dienste staan van leden der Vereening Oost en West en van Indische Verlofgangers en repatriërenden in het algemeen.

Alle inlichtingen worden gratis gegeven.

Afdeeling Groningen e. o.

Gewijzigd bericht.

Vrijdag 24 Nov. e.k. des n.m. 8 uur zal Dr. J. van Hinte voor het Kon. Ned. Aardrijksk. Gen. in „de Harmonie” te Groningen een lezing houden over „Nederlandsche Landverhuizers in de Vereen. Staten van N. Amerika in de 19e en 20e eeuw (met lichtbeelden)”.

Leden van „Oost en West” vrijen toegang.

Lezing van den heer K. van der Veer op Dinsdag 21 Nov. e.k. n.m. 8 uur in „De Harmonie” te Groningen.

Onderwerp: „Het Leven in de Desa”. Met lichtbeelden.

Leden met één huisgen. vrijen toegang. Niet-leden f 1.—. Scholieren f 0,50.

Afd. Leeuwarden en omstreken.

Lezing van den Weledelgestr. Heer A. Bracnier, Leeraar Middelb. Kol. Landbouwschool te Deventer, Ridder Militaire Willemsorde, op Dinsdag 21 November e.k. te 8 uur n.m. in Amicitia te Leeuwarden.

Onderwerp: De Europeesche bevolkingsgroep in Nederlandsch-Indië, met lichtbeelden.

Leden met twee huisgen. vrijen toegang; niet-leden f 0,50; scholieren f 0,25.

Afdeeling Apeldoorn.

Voordracht met lichtbeelden op Vrijdagavond 17 November, 8 uur, in de zaal van „La Bordelaise” door Mej. M. L. W. Schoch, zendeling-diacones v. h. Nederl. Zendinggenootschap over: „de Minuhassa”. Met een voorwoord van onzen voorzitter den H.E.G. Heer H. A. Schoonhoven.

Vrije toegang voor leden met twee huisge-

Café-Restaurant

„HET HOF VAN BERLIJN”

Papenstraat 32, Den Haag - Tel. 1-1-7-1-3 — 1-1-0-8-0-6

Zalen voor Partijen en Feesten disponibel.

Het Café-Restaurant voor gedistingeerd publiek Aanbevelend,

5287

HENK SLOENHEK

J. H. STRIK & ZOON

Paviljoensgracht 16 — Den Haag

Telefoon 113252

Giro 156429

Handel in

5396

WILD en GEVOGELTE

Alle bestellingen worden ten spoedigste uitgevoerd

Thuisbezorging zonder prijsverhooging

Paedologisch Instituut

Valeriusplein 11

AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders en voogden omtrent geplaatste pupillen

Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK

Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST

Verpleeggeld f 3,50—f 4,50 per dag 5101

G. P. I. C.

Gemengde Personeel Inkoop Centrale

verkoopt Meubelen, Haarden, Tafelzilver en Stofzuigers. Alles merkartikelen.

Leden van Oost en West 20% korting.

Bezoekt onze Showrooms

C. P. Thielestraat 24, Rotterdam

5403

GEMEUBILEERDE LANDHUISJES TE HUUR

op de Veluwe, temidden BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen. Te bevragen bij

5059

Landgoed Refugium, Elspeet. Tel. 3